

Wat iedere ruiter zelf zou moeten weten over zadelpassen

Webinar aanzet om hardnekkige fabels uit de wereld te helpen

DOETINCHEM – Fabels ontcrachten en kennis verspreiden, dat waren de belangrijkste doelstellingen van Jolanda van der Leeden en haar team (Nienke Bergsma en Sander Gepkens) bij het geven van een webinar over zadels en zadelpassen. Horses.nl organiseerde het samen met hen in het kader van de Week van het Zadel en dat bleek geen overbodige luxe; uit het aantal aanmeldingen, vragen en opmerkingen bleek dat er ontzettend veel behoefte is aan betrouwbare kennis over zadelpassen. Met als hoofdvraag: hoe weet ik of mijn zadel goed ligt?

door Esther Berendsen

“Wat doe jij om jouw paard te verbeteren?” Het was een van de eerste vragen in het webinar met de titel ‘Wat iedereen moet weten over zadelpassen’. De bijna tweehonderd live kijkers overstelpten de chatbox met hun ideeën en activiteiten. Hierna volgde geen goed of fout, maar het was puur een eyeopener: we doen allemaal van alles om onze paarden beter en sterker te maken. Met als gevolg dat zij veranderen in hun houding, model en bespierung. Waarom zijn we dan toch zo verbaasd dat het zadel regelmatig gecontroleerd en aangepast moet worden?

Op de millimeter

Een van de speerpunten in het verhaal van Jolanda van der Leeden is het belang van de juiste boommaat. Hoewel er zadelbomen op de markt zijn met enige flexibiliteit, hebben we om de druk zo goed mogelijk over de rug te kunnen verdelen een stugge, vormvaste boom nodig. Dit geldt absoluut voor de kop van het zadel, waar de boomtakken en -punten zorgen voor lift en stabiliteit. Dat lukt alleen als deze boom punten, de verticale uiteinden van de boom, heel goed aansluiten op het paard. Te smal werkt niet, maar ook een te brede boom is onwenselijk, legt Jolanda uit. “Uit ervaring

weet ik dat het heel precies komt én dat het veel vaker voorkomt dat de boom te breed staat dan te smal. Een te brede boom zorgt voor extra druk aan de voorkant waardoor het paard belemmerd wordt in zijn beweging. We zien dat de meeste paarden al heel veel verschil laten zien in gedrag en beweging op een boombreedteverschil van maar 0,5 cm. Sommige paarden lijken er misschien minder direct op te reageren, maar dat betekent niet dat zij geen hinder ondervinden als de boommaat niet goed is.”

Breder of smaller?

De eerste stelling die Jolanda in het webinar voorlegt aan de kijkers heeft alles te maken met de boommaat. Deze luidt: ‘Een zadel moet vaak breder gemaakt worden, zodat het paard erin kan groeien, omdat het paard breder wordt door training.’ De eerste vraag die hierbij gesteld moet worden: waar gaat het paard breder worden? Een afbeelding van de bespierung van een paard maakt duidelijk dat de spiergroei met name plaats zal vinden op de hals en op de achterhand (de billen) van het paard. Op de plek waar het zadel ligt lopen uiteraard ook spieren, maar dat zijn er veel minder. Vervolgens legt Jolanda uit dat een paard door training vaak juist smaller wordt op de plek waar door de zadelpasser met de flexi-

Jolanda van der Leeden presenteerde in de Week van het Zadel het webinar over zadels en zadelpassen.

bele liniaal de boommaat opgemeten wordt (net achter de schouder, zie afbeelding 1). Dat heeft te maken met de ‘circle of movement’ van een paard (zie afbeelding 2): in beweging wordt de romp tussen de schouderbladen actief omhoog gedragen door de romp spieren, waardoor ruimte ontstaat voor de achterhand om verder onder te treden. Beter gezegd, de voorkant (de schoft) wordt als het ware omhoog ‘gelift’. Ook uit onderzoek van dr. Russell MacKechne-Guire van Centaur Biomechanics blijkt dat het paard door training vaak smaller wordt op het punt waar de zadelpasser meet. In de praktijk ziet Jolanda dan ook vaak te brede bomen. “Als een zadel veel druk lijkt te geven aan de voorkant, wordt vaak geconcludeerd dat de boom te smal is. Maar dat is een gevaarlijke conclusie.”

Metten is uit elkaar halen

Bij alle gegeven informatie geeft Jolanda wel direct een disclaimer: “Ieder paard is uniek en ontwikkelt zich anders door training, voeding, etc. Dus heel belangrijk: vermijd aannames en meet!” Dat meten, daar valt ook het nodige over te zeggen. Meten zonder het zadel ‘open te maken’ is niet mogelijk, legt Jolanda uit. “Door het leer en de kussens kun je de boombreedte niet exact meten, laat staan afstellen. En zoals gezegd is het millimeterwerk. Daarom hamer ik er tijdens het trainen van zadelpassers enorm op: het zadel moet open worden gemaakt om een paard een passend zadel aan te meten en tijdens elk consult om het zadel steeds weer netjes af te stellen en zo ellende te voorkomen.”

Beweeglijkheid

Stelling drie gaat in op een ander veelbesproken onderwerp: de beweeglijkheid van het zadel. De stelling ‘Het zadel mag geen be-

weging hebben aan de achterzijde’ vraagt nuancering. Vaak wordt het al dan niet beweeglijk zijn van een zadel aan de achterzijde een graadmeter voor het feit of een zadel past of niet. En natuurlijk, te veel beweging is niet goed. Dit kan leiden tot fysiek ongemak, verstrakking in de lumbale regio, SI-problematiek, knieklachten, verminderde bewegingsvrijheid en compensatiegedrag. Maar wat is te veel? “De vraag die je moet stellen: Is het lichte vering of echt instabiliteit? Een zadel moet altijd enige vering hebben, want volledig vastliggen kan juist beperkend werken!”

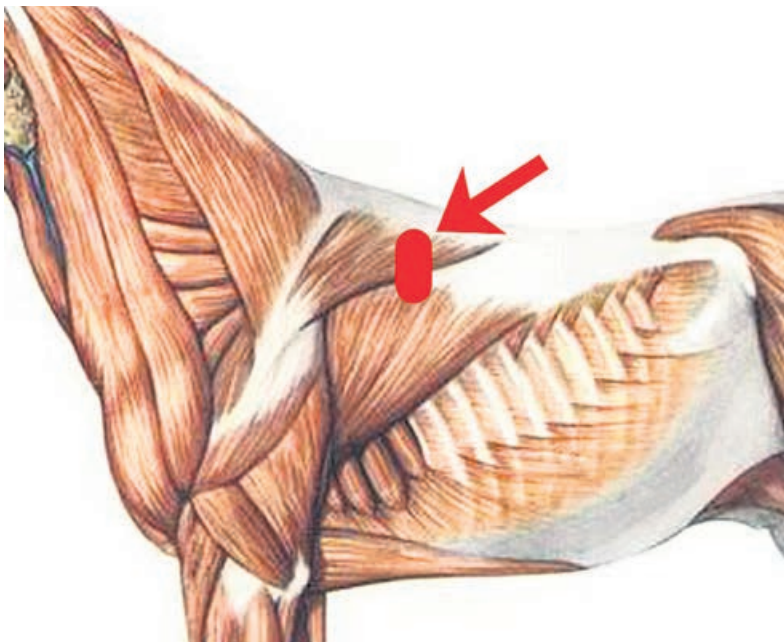
Scheefheid

Een ander bekend probleem waar Jolanda in het webinar op ingaat is scheefheid. Een zadel kan zelf scheef zijn, maar kan ook scheef

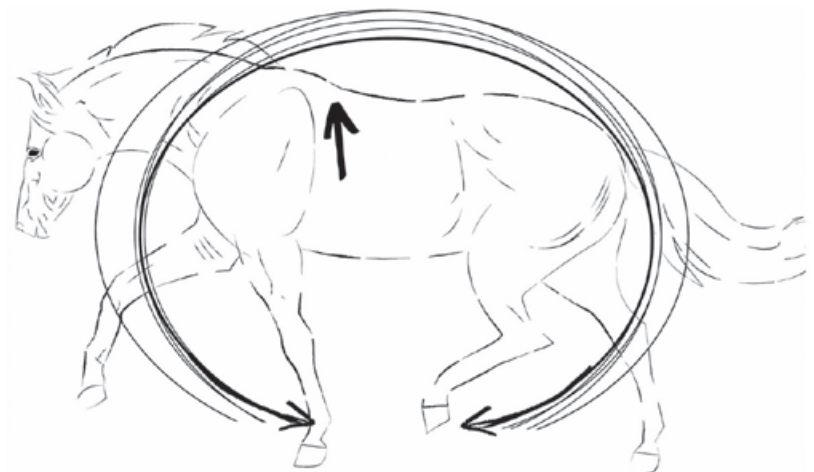
gaan door een niet evenredig ontwikkeld paard of een scheve ruiter. Stelling 4, ‘Het zadel gaat scheef, dus er is iets mis met het zadel’, gaat dan ook lang niet altijd op. Het kan zelfs zijn dat het zadel scheef zakt omdat de pasvorm niet goed aansluit op het paard. In dat geval kunnen uiteenlopende factoren een rol spelen: boombreedte, boomvorm, een te smal of juist te breed kussenkanaal, disbalans voor/achter en het ontwerp van de kussens. Bepalen of de oorzaak werkelijk in het zadel zelf ligt is in veel gevallen lastig, met uitzondering van bijvoorbeeld ongelijkheid in de vulling. Neem daarom altijd contact op met de zadelpasser als het zadel scheef gaat; dit is extra belastend voor paard en ruiter, en zelfs het zadel lijdt eronder.

Over Jolanda

Jolanda van der Leeden (1979) is Master Saddle Fitter (MSFC en SMS) en fulltime zadelpasser sinds 2011. Sinds vorig jaar houdt ze zich voornamelijk bezig met het door haar opgerichte TreeClix, een systeem om de boommaat van zadels eenvoudig aan te passen. Daarnaast is ze mede-eigenaresse van Empire Saddles en Saddle-Coach, een organisatie die zadelpassers ondersteunt met praktische bijscholing en begeleiding. Jolanda heeft zich gespecialiseerd in ‘moeilijke’ paarden en (sport)paarden die zich in de opbouwfase na een blessure bevinden.

De plek waar de zadelpasser met de flexibele liniaal de boommaat opmeet.

In de ‘circle of movement’ van een paard wordt de schoft als het ware gelift. BRON TREECLIX/EQUIFUNCTIONAL

Terugkijken

In het ruim een uur durende webinar is uiteraard veel meer besproken. Ook vind je er verduidelijkende video’s. Het webinar is gratis terug te kijken.

